

JANKOVICS MARCELL MAGYAR ÖRÖKSÉG-DÍJAS

- Na és melyik Jankovicsról? – kérdezte állítólag az egyszeri diák, amikor felszólított. Csodálkozzunk-e rajta? Bizonyára sokan vannak kívüle is széles e hazában, akik szerint több Jankovics Marcell nevű csillag is világlik kultúránk egén. Vannak, akik tudnak az animátorról, az első egész estés rajzjátékfilm, a János vitéz Kossuth-díjas rendezőjéről, és már többször is látták a „legek moziját”, a nemrég bemutatott filmkolosszust, Az Ember Tragédiáját; vannak, akik ismerik Jankovicsot, a művelődéstörténészt és néprajztudóst, aki oly magától értetődő könnyedséggel beszél a mítoszok, a népmesék és a csillagos égbolt kapcsolatáról, hogy azonnal megértjük, mi több, el is hisszük, amit mond; mások grafikusként, könyvillusztrátorként ismerik, galériák kiállító művészeként, és olyanok is akadnak, akik számon tartják, hogy valaha kultúrpolitikusként, a Duna TV egyik alapítójaként és a Nemzeti Kulturális Alap elnökeként próbálta segíteni a rendszert váltó közművelődést. Persze azok, akik vették a fáradságot, hogy belekóstoljanak az életműbe (a teljes megismerés ugyanis eleve reménytelen, sőt „sziszifuszi” munka lenne – figyelmeztet kedves szarkazmussal már a legelső remekmű, egy mellesleg Oscarra is nominált film címe), szóval a kóstolgatók számára is hamar kiderül, hogy a sok Jankovics igencsak jól ismeri egymást. Filmrendezőként a történelem- és a néprajztudomány tapasztalatait hasznosítja, mondhatnánk, azokkal „kapcsol be” (a „kikapcsolódás” édes, együgyű divatját sosem vállalta), a képzőművész Jankovics állóképei magától értődő természetességgel őrzik a snittek lendületét, az animált filmkockák dinamizmusát, az író Jankovics könnyed és olvasmányos mondatfűzése mögül Jankovicsnak, a filmdramaturgnak sok órányi filmen és száznál is több forgatókönyvön iskolázott professzionalizmusa sejlik elő; és ha a kulturális szakbizottságok hivatalnokaként a gyakorló művészeket vagy tudósokat kell képviselnie, hát az igazán nem eshet nehezebbre, hiszen maga is az: művész és tudós. E méltatás szerkesztője, Jankovics sok évtizedes pályatársa, amikor felkérték, hogy a Magyar Örökség-díj alkalmából laudációt írjon, annak az imént idézett egyszeri diáknak a naivitásával kérdezett vissza: miért, még nem kapta meg? Aztán tudatlanságát elszégyellve, nevetve tette hozzá: hogyhogy, az egyik Jankovics sem?

Orosz István